

**SAMOEVALVACIJSKO POROČILO OŠ JANKA MODRA,
DOL PRI LJUBLJANI
ZA ŠOLSKO LETO 2020-2021**

**EVALVIRANI SEGMENT: SPLETNE
UČILNICE IN POUK NA DALJAVO**

Videm, 15.5.2021

Pripravil: Gregor Pečan, ravnatelj

UVOD:

Samoevalvacijsko poročilo je ena izmed nalog ravnatelja, ki so opredeljene v 49. členu ZOFVI, sprejema pa ga Svet zavoda v skladu z 48. členom ZOFVI (Ur. List RS, št. 115/03, 36/08, 64/09-popr. ter 65/09-popr.).

Samoevalvacijo izvajamo, da bi ovrednotili in določili vrednost, kakovost, uporabnost, učinkovitost ali pomembnost tistega, kar evalviramo in želimo s tem identificirati potrebne izboljšave.

V povezavi z zagotavljanjem kakovosti v izobraževanju je že dlje časa predmet razprav razmerje med samoevalvacijo (kako vidim sebe) in zunanjo evalvacijo (kako me vidijo drugi). V trendu povečevanja avtonomije šol in vrtcev, razvijajo metode evalvacije, ki bodo omogočale več sodelovanja in spodbujale samoevalvacijo.

Namen samoevalvacije je izboljšati kakovost učenja in poučevanja ter okrepiti sposobnost šol in vrtcev, da samoevalvacijo vseh pomembnejših dejavnosti sistematično izvajajo. Namen zunanje evalvacije pa naj ne bi bil le nadzor in rangiranje, temveč zunanja spodbuda k izvajanju samoevalvacije in javnemu poročanju zavodov o rezultatih delovanja – posredovanje transparentnih informacij udeležencem izobraževanja.

V poročilu o realizaciji letnega delovnega načrta je bil samoevalvacijski pristop v veliki meri že prisoten pri posameznih dejavnostih, zato sem se odločil, da bom v Samoevalvacijskem poročilu obdelal segment uspešnosti šole pri uporabi spletnih učilnic in pri pouku na daljavo. Za ta segment sem se odločil, ker smo v bližnji preteklosti (v letu 2018) izvedli izobraževanja s področja vzpostavitve in uporabe spletnih učilnic za vse strokovne delavce, potem pa se je pojavila še pandemija, ki nas je vse postavila pred povsem nove probleme in nas soočila z mnogimi izzivi.

POROČILO:

V začetni fazi smo sami pregledali spletne učilnice, potem pa sem povabil k sodelovanju ZRSŠ, da bi nam s pomočjo svetovalne storitve pri uporabi spletnih učilnic pregledali njihovo uporabnost in nam svetovali kako jih narediti čimbolj privlačne z uporabo različnih didaktičnih metod, ki jih omogočajo. Skupni del poročila ZRSŠ je tudi priloga tega samoevalvacijskega poročila.

Ugotovljeno je bilo, da bi se dela v spletnih učilnicah **še pred začetkom epidemije** lahko posluževali v bistveno večji meri, zato je bilo v začetku kar nekaj težav, saj ne učenci ne učitelji v večini niso bili pripravljeni in vajeni takega načina dela. K temu so se pridružile še težave infrastrukturne narave (slaba medmrežna povezanost, počasnost povezave, nepokritost z mobilnim signalom...) in slaba opremljenost. Zato smo ob začetku pouka na daljavo uporabljali vse možne načine, da smo dosegli čimvečje število učencev (spletne učilnice, informacijski kanali v E-asistentu, elektronsko pošto pošiljanje gradiv...) za videokonferenčno povezovanje pa Jitsi meet, Zoom pa tudi Skype in Viber. Sproti smo dobavljali računalniško opremo družinam, ki je niso imele, pa tudi učiteljem.

Ob koncu prvega vala smo dosegli relativno dobro stopnjo opremljenosti, vzpostavili pa smo tudi dokaj stalen urnik izvajanja pouka preko video povezav v manjšem deležu ur posameznega

predmeta. Za drugi val smo bili bistveno bolj pripravljeni kar se tiče poznavanja orodij, ki so bila na voljo, še vedno pa niso bili rešeni infrastrukturni problemi, na katere nismo mogli vplivati. Bistveno večji delež pouka je potekal s pomočjo spletnih učilnic, povečevali smo tudi število ur pouka izvedenega preko video povezav in pomagali pri opremljanju družin z manjkajočo opremo. Delo je postopoma postajalo bolj rutinsko. Pri internem pregledu spletnih učilnic opravljenem v začetku novembra 2020 je bilo ugotovljeno naslednje:

Pregled je zajel naključno izbrane spletne učilnice od 1. do 9. razreda, na razredni stopnji (od 1. do 5. razreda) vključno s predmeti, ki jih v teh razredih izvajajo drugi učitelji (npr. glasbena umetnost, šport in angleščina), in vključno z neobveznimi izbirnimi predmeti. Nekatere spletne učilnice neobveznih izbirnih predmetov so bile nedostopne, ker jih je nosilec predmeta zaklenil s ključem, tako da učilnice niso prosto dostopne. Več učilnic je sicer dostopnih, potreben pa je vpis brez ključa. Nekatere spletne učilnice ne delujejo oz. so prazne. Spletne učilnice za učence 1. razreda so izjemno privlačne. Količina snovi je primerno prilagojena prvošolcem. Učenci snov sprejemajo preko zvočnih in/ali vizualnih učinkov, kar zagotovo vzbudi večjo pozornost in doseže večjo razumljivost. Le v enem primeru sta učiteljica in druga strokovna delavka v svoji skupini vzpostavili dnevno rutino, tako da se z učenci sestane preko video povezave vsak dan ob določeni (isti) uri (podobno kot v šoli vzpostavijo »jutranji krog«, ki bi ga lahko sedaj imenovali »dopoldanski video krog«), kar je za prvošolce izjemnega psihološkega in motivacijskega pomena. V vseh oddelkih so spletne učilnice vizualno privlačne in dobro strukturirane. Vzpostavljena je torej rutina na tehničnem področju in na področju podajanja navodil za delo, vendar pa je potrebno ponovno razmisliti o pomenu postopnosti podajanja navodil. Ni smiselno, da v spletno učilnico v ponedeljek ali pred ponedeljkom naložimo vse za vse predmete za cel teden vnaprej, saj v takem primeru ni postopnosti, učenec pa se pred obsegom, ko mu je vidno, kaj in koliko ga čaka, lahko zboji in podvomi, ali bo zmožel. Zavedati se je potrebno, da gre za mlajše učence, ki se jih tudi v šoli uči organizacije dela, da vsem učencem starši ne morejo ali tudi sami ne znajo pomagati pri razporejanju snovi. Če potegnemo vzporednico s poukom, tudi pri pouku v šoli ne povemo v ponedeljek vsega za cel teden vnaprej, kaj bomo delali, jim ne razdelimo vseh nalog ..., ampak to delamo postopoma iz dneva v dan. Skušajmo to doseči tudi pri pouku na daljavo. V vseh razredih je bolj primerno, da je snov podana po dnevih (kar precej učiteljev to upošteva in je skladno z navodili, ki so jih starši prejeli in so objavljena na spletni strani šole). Če snov in navodila za delo podamo za vse predmete za cel teden vnaprej, učenci potrebujejo več sodelovanja in pomoči staršev pri razporejanju dela, priporočilo pa je, naj bo delo tako načrtovano, da bodo učenci zmožni obveznosti opraviti čim bolj samostojno, vloga staršev pa bo le v občasni podpori učencu. Nekaj razmisleka je potrebnega tudi pri obsegu prepisovanja snovi, ki je objavljena v spletni učilnici (4., 5. razred!). Ali je res nujno, da učenci vse to prepišejo? Težišče poučevanja na daljavo naj ne bo v prepisovanju snovi. Učitelj naj resnično izloči najbolj bistveno in le to naj učenec prepiše. Zapis snovi naj bo le dopolnilo razlage snovi. Sicer pa je v nižjih razredih snov pogosto podana z razlago učiteljic samih, ki so sebe in/ali svojo razlago snovi vnaprej zvočno ali vizualno posnele in s tem poskrbele, da si jo učenec lahko predvaja večkrat in takrat, ko želi oz. ko mu na pomoč pri predvajanju lahko priskočijo starši. Posnetki so atraktivni, saj so posneti v različnih okoljih, tudi v naravi. Učiteljice se poslužujejo PowerPoint prezentacij, ki pa niso sestavljene le iz slik in zapisov, pač pa vključujejo tudi zvočne in video posnetke, razlago postopkov ipd. Taka prezentacija učenca odlično usmerja in vodi. Pri vsem tem izstopajo - razlaga snovi in ponavljanje pri angleščini do 3. razreda in v dveh oddelkih 4. razreda, - obravnavna posamezne

črke, - deljenje, - obravnava številke in števila, - deljenje besed, - naravna in umetna okolja, - ne gre vse ven, kar pride noter, - tople in hladne barve in na tej osnovi likovno ustvarjanje, - ura športa v živo z učiteljico...

Še vedno se pri nekaterih oddelkih dogaja, da je v spletnih učilnicah dokaj veliko pisnih navodil in razlage, kar mora učenec vse sam prebrati pogosto pa tudi natisniti, bistveno manj kot spomladi pa je učnih listov, ki bi jih morali učenci ali njihovi starši doma tiskati. Precej navodil je v smislu, kot je navedeno spodaj. - »Tu pripneš fotografiran, rešen učni list ali nalogo, ki si jih rešil v zvezek.« - »Predlagam, da nalogo v zvezku najprej fotografiraš s telefonom, potem pa si jo preko telefona pošlješ na svoj e-mail naslov in jo nato naložiš na spletno učilnico.« - »Odgovori na vprašanja. Datoteko shrani na računalnik, odgovore natipkaj, shrani in naloži v spletno učilnico.« Namesto takih navodil, namesto pisanja odgovorov na vprašanja, namesto zapletenega postopka pošiljanja rešenih nalog učitelju (vsaj trije koraki!) je veliko bolj smiselno naloge oblikovati v obliki kviza, ki ga morajo učenci rešiti in poslati učitelju v pregled znotraj spletne učilnice, hkrati pa je tudi povratna informacija učitelja pri nalogah v kvizu enostavnejša in hitrejša. Kviz je še toliko bolj smiseln pri ponavljanju učne snovi, kjer so dobrodošli različni tipi nalog.

ZAKLJUČEK:

Napredek pri poučevanju na daljavo je izjemno velik, v primerjavi s spomladanskim časom je bilo učencem marsikaj olajšano. Pogostejši je bil osebni stik z učenci, videli/slišali pa so učitelja lahko tudi v posnetkih. Pravzaprav je vsak učitelj razvil svojo didaktiko poučevanja na daljavo. Večinoma so bila skrbno upoštevana priporočila Zavoda RS za šolstvo, za katera sedaj vendarle lahko rečemo, da so bila za poučevanje na daljavo na razredni stopnji bolj jasna, operativna in izvedljiva v praksi, kot je to bil primer na predmetni stopnji, kjer je tudi sicer potreben pri različnih predmetih tudi precej različen didaktično – metodični pristop. Spletne učilnice so bile bolj dodelane in »žive« tam, kjer je bilo aktivno sodelovanje učiteljev znotraj aktiva in z učitelji, ki niso razredniki, pa so pomagali razrednikom (vse učitelje podaljšanega bivanja smo razporedili kot nekake druge strokovne delavce v oddelkih razredne stopnje, da so pomagali razrednikom, saj se nam je to zdelo bistveno bolj smiselno, kot da bi jim odredili »čakanje na domu«). Tako razrednik ni bil sam in je imel nekoliko več časa za pripravo gradiv in komunikacijo z učenci.

Vseeno pa ne moremo biti povsem zadovoljni, saj se je izkazalo (kar je potrdil tudi pregled, ki so ga v sklopu svetovalne storitve izvedli strokovnjaki Zavoda za šolstvo), da še zdaleč ne izkoriščamo potencialov, ki jih delo v spletnih učilnicah omogoča. V bližnji prihodnosti bomo tako za učitelje izvedli izobraževanja za naprednejše načine uporabe spletnih učilnic, pri učencih pa smo z zgodnjim IK opismenjevanjem že začeli, tako da že od povratka učencev v šolske klopi izvajamo po možnosti vsaj eno uro pouka tedensko tako, da učenci s sodelovanjem računalnikarja usvajajo veščine potrebne za samostojno delovanje v digitalnem okolju. Zavedati se je potrebno, da je to tek na dolge proge, kjer se bodo ob konstantnem delu rezultati poznali šele čez čas.

Gregor Pečan, u.d.i.e.

Priloga:

- Skupni del poročila ZRSS o svetovalni storitvi

Številka: 6040-55/2020-1
Datum: 16. 12. 2020

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Poljanska cesta 28
1000 Ljubljana
T 01 300 51 00
F 01 300 51 99
www.zrss.si

**Osnovna šola Janka Modra
Videm 17
1262 Dol pri Ljubljani**

Zadeva:

Svetovalna storitev OŠ Janka Modra - uporaba spletnih učilnic Moodle v izobraževanju na daljavo

Spoštovani gospod Gregor Pečan, ravnatelj OŠ Janka Modra.

Glede na vaše zaprosilo za svetovalno storitev vam v nadaljevanju posredujemo naše ugotovitve in usmeritve.

Uvod

Zavod RS za šolstvo je 12. novembra 2020 prejel prijavo svetovalne storitve gospoda Gregorja Pečana, ravnatelja OŠ Janka Modra, Dol pri Ljubljani. Namen svetovalne storitve je bil pregled in pridobitev mnenja, v kolikšni meri je iz spletnih učilnic (Moodle) učiteljev OŠ Janka Modra razvidno, ali pouk sledi usmeritvam poučevanja na daljavo (tako z vidika didaktičnih pristopov kot tudi z vidika motiviranja učencev za učenje na daljavo).

Svetovalci ZRSS smo pridobili možnost vstopa oziroma vpogleda v spletne učilnice, namenjene učencem OŠ Janka Modra. Ker ima šola veliko število spletnih učilnic, smo se odločili za pregled večjega števila naključno izbranih spletnih učilnic po celotni vertikali, v katerih poteka pouk na daljavo (razredna stopnja, od 1. do 5. razreda, predmetna stopnja, od 6. do 9. razreda).

Temeljna načela kakovostnega pouka v razmerah izobraževanja na daljavo se bistveno ne razlikujejo od načel, ki pogojujejo kakovost pouka v običajnih razmerah (razredih). Zato je potreben razmislek, kako tudi v spremenjenih razmerah, ko pouk izvajamo v spletnih učilnicah, v čim večji meri zagotavljati temeljna načela za oblikovanje kakovostnih učnih okolij (OECD, 2012)¹:

- Aktivno izgrajevanje znanja (vsebin in veščin) skozi raznolike aktivnosti.
- Zavedanje in samoregulacija lastnega procesa učenja.
- Upoštevanje socialne narave učenja (pomen dobro organiziranega sodelovalnega učenja).
- Upoštevanje povezanosti čustvene in kognitivne dimenzije učenja.
- Velika občutljivost za individualne razlike med učenci, vključno s predznanjem.
- Jasno izražena pričakovanja in formativne povratne informacije, ki podpirajo učenje.
- Horizontalna povezanost med področji znanja in predmeti; v šoli in izven nje.

Poleg naštetih načel, ki so izhodišče za spremljanje in podajanje povratnih informacij o ustreznosti didaktičnih pristopov, pa pogojujejo uspešnost poučevanja v spletnih učilnicah še dejavniki, ki so

¹ ur. H. Dumont, D. Istance, F. Benavides. 2013. O naravi učenja: uporaba raziskav za navdih prakse. Ljubljana, ZRSS.

vezani na učiteljevo digitalno pismenost, na poznavanje in uporabo spletnega okolja (spletnih učilnic) in izkoriščene možnosti, ki jih le-to ponuja.

V spodnji tabeli so ključna področja, na katera smo se osredotočali pri pregledu spletnih učilnic.

Področje	Vidiki oziroma elementi, ki smo jim sledili:
Organiziranost SU	<ul style="list-style-type: none"> - usklajenost pri zasnovi spletnih učilnic in objavljanju navodil za učence na ravni šole in razreda; - uvodni opis oziroma pogled ob vstopu v SU (motivacijski nagovor učencev, grafična/video spodbuda, usmeritve/napotki za delo v SU, prilagojeni razvojni stopnji učencev); - strukturiranost, preglednost in nazornost SU; - vodenje več razredov/oddelkov v SU (urejenost skupin in skupkov za učitelja in učenca); - povezave v druga okolja, ki izhajajo iz SU (posnetki, videokonferenčne sobe, dejavnosti v drugih aplikacijah).
Nameni uporabe SU	<ul style="list-style-type: none"> - zgolj odlagališče gradiv/navodil za učence; - zbirališče dokazov o učenju (oddajanje izdelkov, nalog); - spremljanje učencev in podajanje povratne informacije (učitelj učencem; vrstniške povratne informacije) sodelovanje med učenci; (prepoznane raznolike učne oblike: individualno učenje, učenje v paru, v skupini; sodelovalno učenje); - preverjanje in ocenjevanje znanja.
Aktivnosti učencev	<ul style="list-style-type: none"> - vrste aktivnosti, razvidne v posameznih fazah učnega procesa (preverjanje predznanja, usvajanje novega znanja, preverjanje novo usvojenega znanja); - kognitivni procesi, ki jih zahtevajo/sprožajo aktivnosti; - razmerje med učenjem vsebin in razvijanjem veščin pri posameznih dejavnostih; - način in jasnost podanih (učiteljevih) navodil za izvajanje aktivnosti/nalog; - kateri dokazi o učenju nastajajo in kje se zbirajo; - individualiziran in diferenciran pristop; - spodbujanje učencev k samorefleksiji in ozaveščanju lastnega procesa učenja.
Komunikacija in povratna informacija	<ul style="list-style-type: none"> - načini in pogostost (frekvenca) komunikacije med učiteljem in učenci v spletni učilnici; - vključenost vseh učencev; - kakovost in pogostost povratnih informacij, ki jih dobijo učenci v procesu učenja; - dopolnjevanje oziroma povezanost komunikacije v SU s komunikacijo v drugih kanalih (npr. videokonference); - upoštevanje čustveno socialnih vidikov pri komunikaciji z učenci (empatija učitelja).

<p>Učna gradiva</p>	<ul style="list-style-type: none"> - viri oziroma avtorstvo gradiv (avtentična učiteljeva gradiva, gradiva drugih avtorjev, gradiva učencev, gradiva dostopna na spletu); - količina in raznolikost gradiv v podporo različnim učnim stilom učencev (besedila, avdio in video posnetki, predstavitev ...); - učiteljeve usmeritve učencem v/za uporabo gradiv.
----------------------------	---

Ugotovitve pregleda SU na razredni stopnji

Ugotavljamo, da so pristopi učiteljev razredne stopnje v vodenju in delovanju v spletnih učilnicah različni. Z namenom, da se delo v spletnih učilnicah prilagodi učencem razrednega pouka in njihovemu načinu učenja, v nadaljevanju podajamo nekaj ugotovitev in usmeritev.

Učitelji različno pristopajo k ureditvi SU. Nekatere so bolj, druge manj sistematične in vizualno pregledne ter primerne oziroma prilagojene razvojni stopnji učencev. Nekaj učilnic je vizualno zelo privlačnih in primernih za učence nižjih razredov. Prav tako v nekaterih učilnicah učitelji prijazno nagovarjajo učenca z zapisom ali, še bolje, z video posnetkom pozdrava učiteljice. Za učence na razredni stopnji je zelo pomembno poiskati različne možnosti uporabe spletnih učilnic, ki so njim primerne. SU naj ne bo namenjena le odlaganju gradiv, ampak tudi komunikaciji z in med učenci, oddaji dokazov o učenju, spremljanju njihovega dela in podajanju povratne informacije.

Ugotavljamo, da učitelji sledijo urniku, kot ga izvajajo pri pouku v učilnicah. Najpogosteje navodila in gradiva učitelji objavijo v spletni učilnici enkrat tedensko, naloge učencem so podana glede na ure v določenem dnevu. Za vsako uro v tednu je za učence zapisana določena zadolžitev. Potrebno je najti kanal, ki omogoča dvosmerno in dnevno komunikacijo in pošiljanje zadolžitvev postopoma ter pri tem vztrajati.

Učitelji se v veliki meri poslužujejo posnetkov, pisnih navodil, manj pa videokonferenc ter medpredmetnega združevanja ciljev in vsebin. Navodila, ki jih objavljajo, so v wordovem ali pdf dokumentu. V spletne učilnice vključujejo posnetke razlag učnih vsebin, kar izpostavljamo kot pozitivno. Predlagamo, da se količina navodil in posnetkov na dnevni ravni zmanjša. To lahko učitelji dosežejo z medpredmetnim pristopom (primer: posnetek, vezan na listje v gozdu, je lahko izhodišče za več dejavnosti učencev pri več predmetih). V posnetkih naj učitelji učencem podajo tudi kratka in jasna navodila, s tem se bo zmanjšala količina zapisanih navodil. Predlagamo tudi, da učitelji pri pripravi navodil za učence namesto wordove datoteke uporabijo **ptt predstavitev s posneto video razlago**, ki je lahko še posebno v pomoč učencem s šibkejšimi zmožnostmi. Svetujemo še, da zapišejo kratka in jasna navodila za dejavnost, vstavijo povezave do posnetkov in interaktivnih nalog ter dodajo posnet glas učiteljice, ki navodilo prebere in razloži, kar je primerna prilagoditev še posebej za učence z učnimi težavami. Druga možnost je **pdf dokument**, kamor učitelj vstavi aktivne povezave do posnetkov in ppt predstavitev. S tako pripravljenimi navodili za delo **učimo učence samostojnosti**, hkrati pa **razbremenimo starše**. Predvsem pri mlajših učencih je za podajanje navodil smiselna uporaba **piktograma**. Le-ti omogočajo zmanjšanje količine pisnih navodil.

Izpostavili bi tudi precejšnje število navodil, ki se nanašajo na reševanje nalog v delovnem zvezku. Delovni zvezek naj bo vključen kot gradivo, ki ga učenci rešujejo v lastnem tempu. Naloge so za vse učence enake (ni razvidne diferenciacije in individualizacije). Predvsem za učence 1. razreda bi veljalo razmisliti o drugačnih nalogah, v katerih se učenci soočajo s konkretnim materialom oziroma konkretno izkušnjo (štetje naravnega materiala, gibanje ...). Nalogo, ki jo določi učitelj, starši pošiljajo na e-naslov učitelja, redki se poslužujejo oddaje naloge v SU. V 4. in 5. razredu smo zaznali navodila, ki zahtevajo tiskanje in lepljenje vsebine v zvezek. Učitelji učencem ponujajo možnost, da v primeru, ko gradiva ne natisnejo, vsebine prepisujejo. Svetovali bi premislek o količini, smiselnosti in namenu popisovanja.

Svetujemo, da učitelji v izobraževanju na daljavo še posebej razmislijo o **medpredmetnih povezavah** in za učence oblikujejo naloge v obliki dnevnega izziva, ki naj bo smiselni in življenjski - naloge naj povežejo z okoljem, v katerem se sedaj učenci učijo. Dejavnosti naj bodo načrtovane tako, da jih učenec lahko izvede čim bolj samostojno, navodila pa naj bodo taka, da učenca zaposlijo za dalj časa (naberí, preštej, išči rime, skači, izdelaj). Učitelj naj naloge v DZ ponudi le občasno ali kot dodatno zaposlitev na tedenski ravni (izbirno). Učne dejavnosti naj se prepletajo z igro in raziskovanjem (predvsem v 1. razredu učence spodbujamo k učenju ob konkretnih predmetih, ki jih imajo na razpolago doma) ter v kombinaciji z gibanjem, likovnim in glasbenim ustvarjanjem.

Iz navodil in načrtovanih dejavnosti ni razvidnega načina za **vzdrževanje stalnega stika učitelja z učenci**. Zelo pomemben je dnevni stik z učenci v živo (tudi v manjših skupinah). Učitelji lahko stik z učenci vzdržujejo preko videokonferenc in s stalno prisotnostjo učiteljevega glasu pri podajanju navodil in povratni informaciji (vsaj nekajkrat na teden).

Učitelji so ponudili različne načine za oddajanje in pošiljanje **učenčevih izdelkov oziroma dokazov o učenju**. Predlagamo, da se učitelj odloči za en način in da le-ta postane rutina do te mere, da učenci lahko dokaz oddajo samostojno. Zelo pomembna je učiteljeva **stalna povratna informacija** na učenčeve izdelke (preko videokonference, posneta povratna informacija, pošta).

V razredu, kjer učence poučuje več učiteljev (npr. GLA, ANJ, ŠPO in NIP), bi bilo potrebno pristopati timsko k načrtovanju dejavnosti in podajanju navodil, razmisliti o količini navodil za učence ter enotni spletni učilnici, z integriranimi vsemi predmeti oziroma dejavnostmi, ki se odvijajo znotraj enega razreda. Pohvalili bi pregledno zapisan tedenski načrt v tabeli, ki se nahaja v nekaterih SU, kjer so zapisane vse vsebine in predmeti (tudi TJA, manjkajo pa NIP-i). Za mlajše učence predlagamo zapis s piktogrami. Pozitivno spremembo smo opazili v drugem tednu pouka na daljavo z nadgradnjo tega načrta z vpisanimi video srečanji v živo. Da se izognemo preveliki dnevni/tedenski obremenitvi učencev, naj se uporablja mrežni plan z vpogledom v vse zadolžitve učenca.

Pregled SU na predmetni stopnji

Po pregledu spletnih učilnic ugotavljamo, da so poglavja večinoma organizirana po tednih, iz tega lahko sklepamo, da je bila na predmetni stopnji dogovorjena skupna oblika SU. Kljub temu smo opazili precejšnjo raznolikost v organizaciji SU za posamezne predmete. Na to velja biti pozoren, saj isti učenci vstopajo v različne SU, kar lahko predstavlja težavo zlasti učencem s primanjkljaji.

Ugotavljamo tudi, da posamezni strokovni aktivni sodelujejo pri izgrajevanju spletnih učilnic (SU odražajo podoben stil učiteljev določenega strokovnega aktivna, nekateri imajo celo skupno SU). Pri nekaterih predmetih, npr. pri matematiki so namreč v eni spletni učilnici gradiva za vse oddelke razreda, pri drugih predmetih pa so učilnice za posamezne oddelke ločene. Večinoma so spletne učilnice jasno strukturirane, po poglavjih (tednih). V posameznih učilnicah so razvidna tudi vsebinska poglavja, npr. geografija, kjer je dodano poglavje Tekmovanje iz geografije in poglavje Razno.

Uvodnega, skupnega nagovora ob vstopu v spletne učilnice večinoma ni (motivacijski uvod, navodila za delo v spletni učilnici...). Kratek nagovor z navodili je na primer pri športu, nagovori učencem so v nekaterih primerih zapisani v posameznih poglavjih ali mapah, npr. slovenščina 7.a in 7. c, naravoslovje 6.r. oziroma v naloženih datotekah za učence.

Spletne učilnice so bile v veliki meri odklenjene, kar lahko povzroči težave pri urejanju le - teh glede na skupine. Učitelj tako s težavo spremlja oddajo nalog učencev po razredih, kar pomeni veliko dela in lahko postane posledično neobvladljivo.

Ugotavljamo, da so spletne učilnice namenjene pretežno odlaganju gradiv, posnetkov, navodil in povezav za učence. Redkeje smo v učilnicah zaznali primer odlagališča za oddajo gradiv učencev

(prisotno, npr. pri predmetih matematika, naravoslovje). Prav tako smo zaznali redko vključenost kvizov, knjig, vprašalnikov in ostalih možnosti sodelovanja, ki jih omogoča spletno okolje.

V kolikor je na ravni šole sprejeto, da je spletna učilnica ključni oziroma osnovni komunikacijski kanal, preko katerega poteka pouk na daljavo, naj iz spletnih učilnic poteka obveščanje in od tu izhajajo tudi povezave in usmeritve v vse dodatne komunikacijske kanale. Predlagamo, da za obveščanje učencev uporabljate forum (forum Novic), ki ga imate v spletnih učilnicah že vzpostavljenega, vendar v večini v njih ni objav, niti s strani učiteljev niti s strani učencev. Razvidno je, da za komunikacijo z učenci učitelji uporabljajo tudi različne videokonferenčne sisteme (Zoom, Jitsi meet), a v večini spletnih učilnic ni razviden niti čas srečanja niti povezava /mesto srečanja. Predlagamo, da v primeru uporabe drugih dodatnih kanalov komuniciranja (npr. Zoom, Jitsi meet) izhajajo preusmeritve v te kanale iz SU. Pri pregledu spletnih učilnic nismo mogli razbrati obsega in kakovosti komunikacije med učitelji in učenci, tudi ne pogostosti in kakovosti povratnih informacij, ki jih prejmejo učenci glede na oddane dokaze o učenju. Sklepamo, da učitelji v te namene uporabljajo prvenstveno druge kanale, npr. e-pošto, eAsistent (razvidno iz zapisov v poglavjih ali v navodilih za učence).

Učna gradiva za učenje in poučevanje, objavljena v spletnih učilnicah, obsegajo poleg navodil za delo in razlage (v ppt ali drugih oblikah dokumentov) tudi videoposnetke in gradiva, ki so objavljeni na različnih spletnih straneh (npr. pri predmetih šport in geografija). Tudi za preverjanje znanja učitelji uporabljajo gradiva s spleta (npr. YouTube ...).

Navodila za delo učence pogosto usmerjajo v reševanje nalog v delovnih zvezkih in učbenikih. Zaznali smo majhen delež avtentičnih gradiv in nalog, ki vključujejo reševanje problemov ter minimalno število aktivnosti, ki zahtevajo skupinsko delo oziroma sodelovalno učenje. Individualizacija in diferenciacija je redkeje prisotna. Diferenciran pristop je razviden, npr. pri matematiki, kjer je v navodilih za učence zapisano, da so naloge za učence, ki zmorejo več, označene z zvezdico.

Po pregledu SU še ugotavljamo, da se učitelji trudijo z uporabo didaktičnega gradiva po svojih najboljših močeh, vendar predvidevamo, da imajo težave z upravljanjem s spletno učilnico. Izpostavljamo težave z organizacijo več skupin v spletnih učilnicah, kar bi lahko prispevalo k zmanjšanju števila spletnih učilnic tako za učence kot učitelje.

Skupne ugotovitve in napotki za nadaljnje delo

Pri pregledu spletnih učilnic smo ugotavljali, v kolikšni meri poučevanje na daljavo vključuje sodobne pristope učenja (načela formativnega spremljanja, razvijanje veščin za 21. stoletje...). Pri pregledu aktivnosti za učence ugotavljamo, da je poudarek predvsem na usvajanju vsebin (faktografska znanja), manj priložnosti pa imajo učenci za razvijanje veščin za 21. stoletje (veščine kritičnega mišljenja, veščine sodelovanja in komuniciranja, ustvarjalnost, digitalne veščine, samoregulacija). Iz pregleda spletnih učilnic ni razvidno, na kakšne načine in kdaj učitelji preverjajo predznanje pred začetkom obravnave novega učnega sklopa. Prav tako ni moč razbrati, kdaj in kako učitelji učence seznanjajo z nameni učenja in kriteriji uspešnosti, ali so učenci vključeni v sooblikovanje le-teh. Kakovosti povratne informacije učiteljev na oddane dokaze o učenju (kjer učenci sploh oddajajo dokaze v spletno učilnico), ni bilo mogoče razbrati, ker ob pregledu še nismo imeli možnosti vpogleda učitelja. Povratna informacija je pomembna za nadaljnje učenje in napredek učenca, saj mu nakaže pomanjkljivosti, ponudi mu možnost in pot za njihovo odpravljanje (Razdevšek Pučko, 2004). Povratne informacije naj bodo večsmerne in vključujejo tudi vrstniške povratne informacije.

Svetujemo, da na šoli diferencirano načrtujete izobraževanje učiteljev, saj ugotavljamo, da so med učitelji precejšnje razlike v uporabi spletne učilnice za namene odlaganja gradiva, komuniciranja in sodelovanja (uporaba odlagališča za naloge, forumi, wiki, kreiranje kviza idr.). Menimo, da je smiselno spodbujati in omogočati povezovanje, izmenjevanje izkušenj in praks med sodelavci, torej učenje znotraj kolektiva. Da bi učitelji lahko izkoristili več možnosti, ki jih ponuja spletno okolje Moodle, naj usvojijo in nagradijo uporabo: vstavljanje hiperpovezav, oblikovanje skupin in skupkov, dejavnosti za aktivnost učencev (oddaja nalog, forumi, vprašalnik, wiki, ppt+zvok ...), kako urediti

več kanalov komuniciranja iz ene točke, dodajanje zvočnih navodil k pisnim navodilom v ppt, urejanje izgleda SU (poglavja ali ploščice), odpiranje v novih zavihkih/oknih (sicer se lahko učenec hitro izgubi).

Ob vstopu v učilnico je za učence prvi pogled zelo pomemben, ker prispeva k motiviranosti in vodenju učencev pri delu v spletni učilnici. Učiteljem svetujemo, da uredijo prvo poglavje tako, da nagovorijo učence, jih motivirajo za delo (objavljanje aktualnih misli, vizualni prikazi ...) in zapišejo osnovna navodila, kako se lahko učenec znajde v spletni učilnici.

Pri načrtovanju profesionalnega razvoja učiteljev je potrebno pozornost nameniti tudi nekaterim didaktičnim vidikom, ki niso pomembni le v času pouka na daljavo: vključevanje elementov formativnega spremljanja v pouk, snovanje avtentičnih, problemsko zasnovanih nalog, spodbujanju sodelovalnega učenja, didaktični pristopi za razvijanje veščin za 21. stoletje.

Priporočamo, da spremljate ponudbo izobraževanj Zavoda RS za šolstvo in spletne učilnice predmetov in področij.

Lepo pozdravljeni.

Pripravili:

mag. Mariza Skvarč, I.r.
Irena Kumer, I.r.
mag. Špela Drstvenšek, I.r.
Goran Bezjak, I.r.
Simona Slavič Kumer, I.r.
Katarina Podbornik, I.r.

dr. Vinko Logaj,
direktor

Zavod
Republika
Slovenija
za šolstvo
Ljubljana

Priloga:

- Zapis povratne informacije na izbrane spletne učilnice učiteljev iz OŠ Janka Modra, Dol pri Ljubljani